

การสร้างการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติเชิงบวกแก่นักเรียน ด้วยหลักพุทธธรรม*

Creating the Positive Attitude Changes for Students with Buddhist Principles

กฤตสุชิน พลเสน, ลีริพร ครองชีพ, สุณี เวชประสิทธิ์ และพระมหาวสันต์ วสนโต (พลเสน)

Kitsuchin Ponsen, Siriporn Krongcheep, Sunee Wetprasit

and Phramaha Wasan Wasanto (Ponsen)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kitsuchin.pon@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทางเจตคติของนักเรียน 2) เปรียบเทียบสภาพทางเจตคติของนักเรียน 3) นำเสนอแนวทางการสร้างการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมให้นักเรียน 4) สร้างการเปลี่ยนแปลงเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมให้นักเรียน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ จำนวน 141 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบประเมินความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ และวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทางเจตคติของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.20) รายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองด้านสุนทรียภาพ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.22) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรมในสังคม ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.27)

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพทางเจตคติของนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

*ได้รับบทความ: 6 มีนาคม 2568; แก้ไขบทความ: 20 พฤศจิกายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 6 ธันวาคม 2568

3. แนวทางการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางเจตคติเชิงบวกของนักเรียนด้วยหลักพุทธธรรม
ผู้บริหารสถานศึกษาควรคัดกรองหรือสำรวจปัญหาของนักเรียนแต่ละระดับชั้น
ให้ทราบปัญหาที่สำคัญ และนำมาเป็นแนวทางการประชุมเครือข่ายผู้บริหาร ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ
นักจิตวิทยาเพื่อนำไปจัดกิจกรรมแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาได้จริง

4. การสร้างความเปลี่ยนแปลงเจตคติเชิงบวกของนักเรียนด้วยหลักพุทธธรรม โดยรวมอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.22) รายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองด้านสุนทรียภาพ
($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.34) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรมในสังคม ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.39)

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงเจตคติ; เจตคติเชิงบวก; พุทธธรรม

Abstract

The research aimed to 1) study the attitudes of students 2) compare the attitudes of students 3) present guidelines for creating positive attitude changes with Buddhist principles for students and 4) create positive attitude changes with Buddhist principles for students. This research was a quantitative research. The sample group was students in Mathayom 1-3. The research instruments were questionnaire and opinion evaluation form. Statistics for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis testing using t-test, one-way analysis of variance, and pairwise differences testing using Scheffe's method. Descriptive analysis was also used.

The research results found that:

1. Attitudes of students at Chumchonbantungpho School. The overall is at a high level ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.20). The highest opinion on each aspect is the aspect of self-development in terms of aesthetics ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.22). The lowest opinion on the aspect of morality in society ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.27).

2. The results of the comparison of the attitudes of students at Chumchonbantungpho School, the overall and each aspect have no different opinions. When classified by age, the overall picture has a statistically significant difference at the 0.05 level.

3. Guidelines for creating positive attitude changes with Buddhist principles. School administrators should screen or survey the problems of students at each grade level to identify the important problems and use them as guidelines for network meetings

of administrators, parents, experts, and psychologists to organize problem-solving activities for real development.

4. Creating positive attitude changes with Buddhist principles for students at Chumchonbantungpho School, the overall is at a high level ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.22). The highest opinion on each aspect is the aspect of self-development in terms of aesthetics ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.34). The aspect with the lowest opinion was the aspect of social morality ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.39).

Keywords: Attitude Change; Critical Attitude; Buddhism

1. บทนำ

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครูให้มีสมรรถนะและความสามารถที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาประเทศดังจะเห็นได้จากตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นต้นมา ได้มีการปฏิรูประบบการศึกษาไทยไม่ว่าจะเป็นครู อาจารย์ และบุคลากรการศึกษา โดยเป็นการปฏิรูปครูทั้งระบบ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในยุคศตวรรษที่ 21 กระบวนการเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลงโดยผู้เรียน จะเรียนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว จนทำให้วิธีการสอนแบบเดิมๆ ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การปรับเปลี่ยนวิธีการสอน และการปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู โดยพึงตระหนักว่า คุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพครูเป็นหลัก (ภาสกร เรืองรอง และคณะ, 2556) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษา ไว้ในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และในมาตราที่ 24 ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนการสอนให้ผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน โดยเฉพาะการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา” และพระบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่บัณฑิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2505 ว่า “การศึกษาเป็นเรื่องใหญ่ และสำคัญยิ่งของมนุษย์ คนเราเมื่อเกิดมาก็ได้รับการสั่งสอนจากบิดามารดาอันเป็นความรู้เบื้องต้น เมื่อเจริญเติบโตขึ้นก็เป็นหน้าที่ของครู และอาจารย์สั่งสอนให้ได้รับความรู้สูง และอบรมจิตใจให้ถึง พร้อมด้วยคุณธรรมเพื่อจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติสืบไป งานของครูจึงเป็นงานที่สำคัญยิ่ง ท่านทั้งหลายซึ่งจะออกไปทำหน้าที่ครูจะต้องยึดมั่นอยู่ในหลักศีลธรรม และพยายามถ่ายทอดวิชา ความรู้แก่เด็ก

ให้ดีที่สุดที่จะทำได้ นอกจากนี้ จงวางตนให้สมกับที่เป็นครูให้นักเรียนมีความเคารพนับถือและเป็นที่เลื่อมใสไว้วางใจของผู้ปกครองนักเรียนด้วย” (เจษฎาวัลย์ ปลงใจ, 2561)

การพัฒนาผู้เรียนควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่ง Bloom et al. (1956) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน คือด้านความรู้ (Cognitive Domain) ด้านเจตคติหรือความรู้สึก (Affective Domain) และด้านทักษะ (Psycho-motor Domain) พร้อมกับการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นแนวคิดด้านการสอน ซึ่งมักได้มาจากทฤษฎีการศึกษาและมีการกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนควรเรียน และวิธีการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แต่ละแบบจะมีจุดอ่อนและจุดแข็งแตกต่างกัน และไม่มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใดดีที่สุด (Duke, 2004) ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ว่าเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และเกิดการเรียนรู้ ซึ่งในรายละเอียดดังกล่าวจะช่วยให้ในการวางแผนหลักสูตร หน่วยการสอน แผนการสอน ช่วยในการออกแบบอุปกรณ์ การเรียนรู้ และรวมไปถึงหนังสือเรียนแบบฝึกหัด โปรแกรมประเภทสื่อประสม โปรแกรมการเรียนรู้ แบบเรียนหรือคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ ขั้นตอนการสอน (Syntax) ระบบสังคม (Social System) หลักการตอบสนอง (Principle of Reaction) (Joyce, Weil, & Calhoun, 2004) เช่น รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ พัฒนาขึ้นโดยแชฟเทลและแชฟเทล (Shafstel, & Shafstel, 1967) ซึ่งให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกิดความเข้าใจในตนเอง ในขณะเดียวกัน การที่บุคคลสวมบทบาทของผู้อื่นก็สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้อื่นได้เช่นเดียวกัน

การพัฒนาผู้เรียนในการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเจตคติเชิงบวกของนักเรียน นำไปสู่คุณลักษณะที่มีเจตคติที่ดี คือ 1) ความสนใจใฝ่เรียนรู้หรือความอยากรู้อยากเห็น แสดงออกด้วยพฤติกรรม ได้แก่ ยอมรับว่าการทดลองค้นคว้าจะเป็นวิธีในการแก้ปัญหาได้ มีความใส่ใจและพอใจใคร่ สืบเสาะแสวงหาความรู้ในสถานการณ์และปัญหาใหม่ๆ อยู่เสมอ มีความกระตือรือร้นต่อกิจกรรมต่างๆ ชอบทดลองค้นคว้า ชอบสนทนา ซักถาม ฟัง อ่าน เพื่อให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น ความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่น ความอดทน แสดงออกด้วยพฤติกรรม เป็นต้น 2) ความซื่อสัตย์ แสดงออกด้วยพฤติกรรม ได้แก่ เสนอความจริงถึงแม้เป็นผลที่แตกต่างจากผู้อื่น เห็นคุณค่าของการเสนอข้อมูลตามความจริง บันทึกผลหรือข้อมูลตามความเป็นจริงและไม่ใช้ความคิดเห็นของตนเข้าไปเกี่ยวข้อง ไม่แอบอ้างผลงานของผู้อื่นว่าเป็นผลงานของตนเอง ความใจกว้างร่วมแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แสดงออกด้วยพฤติกรรม ได้แก่ รับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ข้อโต้แย้งหรือข้อคิดเห็นที่มีเหตุผลของผู้อื่น ไม่ยึดมั่นในความคิดยอมพิจารณาข้อมูลหรือแนวคิดที่ยังสรุปแน่นอนไม่ได้และพร้อมที่จะหาข้อมูลเพิ่มเติม เป็นต้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555)

ปัญหาของสังคมเกี่ยวกับจริยธรรมของเยาวชน ซึ่งส่งผลให้ขาดความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และทำให้มีปัญหาในทักษะชีวิตที่ดีในสังคม รวมเข้าด้วยกันเป็นปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนขาดจริยธรรม เนื่องจากสภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่หล่อหลอมทางสังคมให้กับเด็กและเยาวชนนั้นขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการและขาดการบูรณาการร่วมกัน พ่อแม่ผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบปล่อยปละละเลย เพราะด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจบีบบังคับทำให้ต้องแก่งแย่งแข่งขันกันทำมาหากินเพื่อความอยู่รอดจนมองข้ามความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับบุตรหลานของตน ในส่วนสถาบันการศึกษาพบว่าหลักสูตรการเรียนการสอนขึ้นพื้นฐานทุกระดับชั้นยังขาดการสอดแทรกเรื่องคุณธรรมจริยธรรม จิตสำนึกสาธารณะ และคุณลักษณะของพลเมืองที่ดีให้กับนักเรียนนักศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นแบบแผน ในการเรียนการสอนวิชาจริยธรรมมุ่งศึกษาเพียงภาคทฤษฎีแต่ไม่ได้มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง ขาดกระบวนการในการประเมินและฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้สอนส่งผลให้บุคลากรบางส่วนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ลงโทษนักเรียนรุนแรงเกินกว่าเหตุ กระทำอนาจารลูกศิษย์ กลายเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้กับเด็กและเยาวชน บรรทัดฐานของสังคมเน้นให้คุณค่าทางวัตถุมากกว่าจิตใจ ให้คุณค่ากับคนเก่งมากกว่าคนดี จึงทำให้เด็กและเยาวชนจำนวนมากมองข้ามความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมประจำใจ ละเลยคำสอนทางศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของประเทศชาติ ลุ่มหลงไปกับค่านิยมตะวันตก (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2552)

สังคมไทยกำลังอยู่ในช่วงวิกฤตทางคุณธรรมความดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ ความสามารถของสังคมเสื่อมถอยด้อยลงไปด้วย เพราะต้องใช้เวลา ทรัพยากร จิตใจ ฯลฯ หมดไปกับเรื่องการจัดการและการรับผลของความไม่ดีในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและอย่างหลากหลายในรอบหลายปีที่ผ่านมา ขณะเดียวกัน ความมีความสุขหรือ ความเป็นสุขก็อ่อนด้อยลงไปด้วย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และทางสังคม (ความสุขในการอยู่ร่วมกันในครอบครัว ชุมชน องค์กร และสังคม) สรุปแล้วสังคมไทยยังไม่สามารถหรือยังอยู่ห่างไกลจากสภาพที่พึงปรารถนาตามที่ได้ตั้งเป็นเป้าหมายไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) นั่นคือ เป้าหมายที่จะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (วีรวิท คงศักดิ์, 2555) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างความเปลี่ยนแปลงทางเจตคติเชิงบวกแก่นักเรียนด้วยหลักพุทธธรรม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ อายุ และระดับชั้น

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมให้แก่
นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาคู จังหวัดปราจีนบุรี
4. เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนชุมชน
บ้านทุ่งโพธิ์ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาคู จังหวัดปราจีนบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตการวิจัยโดยจำแนกดังนี้ 1) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 เป็นชาย
จำนวน 120 คน เป็นหญิงจำนวน 102 คน รวมเป็นจำนวน 222 คน (โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์, 2568)
ได้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน จำนวน 141 คน โดยกำหนดตามกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์
แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2551) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น
(Stratified Random Sampling) 2) ขอบเขตด้านตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ
ระดับชั้น และตัวแปรตามทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) เจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต (2) การพัฒนาตนเองด้าน
สุนทรียภาพ (3) คุณธรรมในสังคม 3) ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1) เจตคติที่ดีต่อ
การดำเนินชีวิต (2) การพัฒนาตนเองด้านสุนทรียภาพ (3) คุณธรรมในสังคม และ 4) ขอบเขตด้านพื้นที่
ได้แก่ โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาคู จังหวัดปราจีนบุรี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามทั้ง 3 ด้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยและขอบเขตของการศึกษาวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1
คำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพทางเจตคติของนักเรียน จำนวน 30 ข้อ
และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางเจตคติของนักเรียน โดยเป็นทั้งคำถาม
ชนิดปลายเปิดและปลายปิด การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5
คน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) จากนั้นพิจารณาคัด
เลือกคำถามที่ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 จึงจะสามารถนำมาใช้ในการวิจัยได้

การวิจัยในครั้งนี้ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 นำแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Try-out) ที่ไม่ใช่
กลุ่มตัวอย่าง หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) ของแบบสอบถาม การวิจัยในครั้งนี้ได้
ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.457 ถึง 0.840 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการ
วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ
ครอนบาค (Cronbach) การวิจัยในครั้งนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดกิจกรรมการสร้างความเปลี่ยนแปลงเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อวัดระดับความคิดเห็นด้านความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแบบประเมินมีทั้งหมด 3 ด้าน คือ 1) ด้านเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านการพัฒนาตนเองด้านสุนทรียภาพ จำนวน 5 ข้อ และ 3) ด้านคุณธรรมในสังคม จำนวน 5 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการขอเอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ จว. 0165/2567 ลงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2567 จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย จากนั้นได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนโดยขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร เพื่อขออนุญาตใช้พื้นที่ในจัดกิจกรรมดังกล่าว และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งแจ้งให้นักเรียนทราบ จัดกิจกรรมการพัฒนากิจกรรมการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมให้นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 6 ตอนดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์สภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ ประกอบด้วย (1) เจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต (2) การพัฒนาตนเองด้านสุนทรียภาพ (3) คุณธรรมในสังคม ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบตารางควบคู่การบรรยายผลการศึกษา โดยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ จำแนกตามเพศ และอายุ โดยการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples) 4) วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ จำแนกตามระดับชั้น โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ใช้สถิติ F-Test (One-Way ANOVA) เมื่อพบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แบบ LSD 5) วิเคราะห์แนวทางการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมให้นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ โดยหาความถี่และร้อยละ และวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) 6) วิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรมการสร้างความเปลี่ยนแปลงเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมให้นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวม ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบตารางควบคู่การบรรยายผลการศึกษา โดยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ลักษณะของ

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1974)

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างความเปลี่ยนแปลงทางเจตคติเชิงบวกแก่นักเรียนด้วยหลักพุทธธรรม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.20) หากพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการพัฒนาตนเองด้านสุนทรียภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.22) รองลงมา คือด้านเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.27) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรมในสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.27) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ อำเภอนาคู จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้าน

สภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต	3.70	0.27	มาก	2
2. ด้านการพัฒนาตนเองด้านสุนทรียภาพ	4.18	0.22	มาก	1
3. ด้านคุณธรรมในสังคม	3.68	0.27	มาก	3
รวม	3.85	0.20	มาก	

2. การเปรียบเทียบสภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมสูงกว่าเพศชาย เมื่อจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายด้านคุณธรรมในสังคมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านอื่นๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 14-16 ปี มีเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมสูงกว่่านักเรียนที่มีอายุระหว่าง 10-13 ปี

3. การเปรียบเทียบสภาพเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ จำแนกตามระดับชั้น โดยภาพรวม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์จำแนกตามระดับชั้น โดยภาพรวม

ผลการเปรียบเทียบ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
ด้านเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	2	0.140	0.070	0.909	0.405
	ภายในกลุ่ม	138	10.618	0.077		
	รวม	140	10.757			
ด้านการพัฒนาตนเองด้านสุนทรียภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.242	0.121	2.341	0.100
	ภายในกลุ่ม	138	7.143	0.052		
	รวม	140	7.386			
ด้านคุณธรรมในสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.740	0.370	5.132	0.007**
	ภายในกลุ่ม	138	9.945	0.072		
	รวม	140	10.684			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.091	0.046	2.335	0.101
	ภายในกลุ่ม	138	2.691	0.019		
	รวม	140	2.782			

** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์จำแนกตามระดับชั้น โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน รายด้านคุณธรรมในสังคม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านอื่นๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมให้แก่ นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการคัดกรองหรือการสำรวจปัญหาของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นประจำปี เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่ควรแก้ไขมากที่สุด และนำมาเป็นแนวทางการประชุมเครือข่ายผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียน ผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา นักเรียน นักจิตวิทยาโรงเรียน และผู้เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการแก้ปัญหาให้นักเรียน เพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมที่สำคัญต่อการแก้ปัญหา และการพัฒนาได้จริง ผู้บริหารควรมีแนวทางในการสร้างความเชื่อมั่นในสังคมให้ครอบคลุมทั้งระบบ ได้แก่ ด้านครูผู้สอนที่ดี มีประสิทธิภาพ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ ด้านทุนการศึกษา ด้านการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น และควรมีแนวทางในการสำรวจ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการ ความสนใจทางสังคม โดยการสำรวจความคิดเห็นจากชุมชนจากแบบสอบถาม สํารวจจุดเด่น และจุดด้อยของโรงเรียน เพื่อนํามาเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหานำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่ยั่งยืนต่อไป

5. ผลการสร้างการเปลี่ยนแปลงเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมให้นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.22) และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองด้านสุนทรีภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.34) รองลงมา คือ ด้านเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.38) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรมในสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.39)

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติเชิงบวกแก่นักเรียนด้วยหลักพุทธธรรม มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ โดยรวมและรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองด้านสุนทรีภาพ รองลงมา คือ ด้านเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรมในสังคม ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการแต่งกาย มาโรงเรียนใส่ชุดนักเรียนที่เรียบร้อยอยู่เสมอ และใส่ใจในเรื่องวัฒนธรรมของการแต่งกายในชุมชน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมอบรมเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม ฯลฯ สอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้กำหนดลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในวิชาจริยศึกษาไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) มีทัศนคติต่อสมาชิกทุกคน มีระเบียบวินัยในการทำงานในส่วนของตนเองและหมู่คณะมานะพากเพียร อดทน ประหยัด และใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ 3) มีความซื่อสัตย์ มีวินัยของตนเอง เคารพกฎหมาย และกติกาของสังคมรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนส่งเสริมสร้างความเสมอภาค และความเป็นธรรมในสังคม 4) รู้สิทธิหน้าที่ รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคีและเสียสละเพื่อส่วนรวมรู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและเหตุผล 5) มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเลื่อมใสในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และ 6) มีความเข้าใจอันดีในมนุษยชาติ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของเกรลีย์ ศรีบุรี (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมพฤติกรรมการกล้าแสดงออกโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนผดุงนารี พบว่า (1) การส่งเสริมพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียนที่เรียนด้วย กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวมในการส่งเสริม

พฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนิรุฒ มะโนมัย และคณะ (2563, หน้า 69-79) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการเรียนกับพฤติกรรม การเรียนของนักเรียนที่หนีเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยอายุ 14.20 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 68.4 เจตคติต่อการเรียนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบสภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ จำแนกตามเพศ พบว่า สภาพทางเจตคติของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม และรายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมสูงกว่าเพศชาย เมื่อจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายด้าน คุณธรรมในสังคมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านอื่นๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 14-16 ปี มีเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุระหว่าง 10-13 ปี เมื่อจำแนกตามระดับชั้น โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน รายด้านคุณธรรมในสังคมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านอื่นๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ในสังคมมากกว่า จึงทำให้นักเรียนที่มีอายุระหว่าง 14-16 ปี เจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุระหว่าง 10-13 ปี สอดคล้องกับแนวคิดของปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ได้สรุปว่า เจตคติมีลักษณะสำคัญดังนี้ 1) เจตคติเกิดจากประสบการณ์สิ่งเร้าต่างๆ รอบตัวบุคคล การอบรมเลี้ยงดูการเรียนรู้ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดเจตคติ แม้ว่ามีประสบการณ์ที่เหมือนกันก็อาจมีเจตคติที่แตกต่างกันได้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สติปัญญา อายุ ฯลฯ 2) เจตคติเป็นการเตรียมความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่สังเกตได้ สภาวะความพร้อมที่จะตอบสนองมีลักษณะที่ซับซ้อน 3) เจตคติมีทิศทางของการประเมิน ทิศทางของการประเมิน คือลักษณะความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าประเมินว่า ชอบพอใจ หรือเห็นด้วย ก็คือเป็นไปในทิศทางที่ดีถ้าประเมินออกมาในทางที่ไม่ชอบ ไม่พอใจ ก็คือเป็นไปในทางที่ไม่ดี 4) เจตคติมีความเข้ม คือ มีปริมาณน้อยในความรู้สึก ถ้าชอบมากหรือไม่เห็นด้วยอย่างมากก็คือ ความเข้มข้นสูง ถ้าไม่ชอบหรือเกลียดที่สุดก็แสดงว่ามีความเข้มข้นสูงไปในทิศทางหนึ่ง 5) เจตคติมีความคงทนที่บุคคลมีความยึดถือมั่น และมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของคนนั้น การยึดมั่นในเจตคติต่อสิ่งใด ทำให้การเปลี่ยนแปลงเจตคติเกิดขึ้นได้ยาก 6) เจตคติมีทั้งพฤติกรรมภายใน และพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมทางจิตใจถ้าไม่แสดงออกก็ไม่สามารถรู้ได้ว่าบุคคลนั้นมีเจตคติอย่างไรในเรื่องนั้น เจตคติเป็นพฤติกรรมภายนอกและแสดงออกเมื่อถูกกระตุ้น 7) เจตคติต้องมีสิ่งเร้าจึงจะเกิดการตอบสนองขึ้น ไม่จำเป็นว่าเจตคติที่แสดงออกจากพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอกจะตรงกัน เพราะก่อนแสดงออกนั้นก็จะปรับปรุงให้เหมาะกับสภาพของสังคมแล้วจึงแสดงออก

เป็นพฤติกรรมภายนอก ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญมี โททำ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า หลังการทดลองพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความรู้ ด้านทัศนคติ ด้านวิจารณ์ญาณ ด้านพฤติกรรม และด้านบุคลิกภาพนักศึกษามีการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการคัดกรองหรือการสำรวจปัญหาของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น ประจำปี เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่ควรแก้ไขมากที่สุด และนำมาเป็นแนวทางการประชุมเครือข่ายผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียน ผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา นักเรียน นักจิตวิทยาโรงเรียน และผู้เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการแก้ปัญหา นักเรียน เพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมที่สำคัญต่อการแก้ปัญหาและควรพัฒนาได้จริง ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยหลายๆ อย่างที่ยังไม่พร้อมเท่าที่ควร ส่งผลให้เกิดข้อบกพร่องบางประการในการพัฒนาผู้เรียนที่มีจำนวนมากไปพร้อมๆ กัน สอดคล้องกับแนวคิดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544) ได้กล่าวว่า กระบวนการดำเนินการช่วยเหลือเยาวชนกลุ่มที่จัดอยู่ในเกณฑ์กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามเกณฑ์การคัดกรองว่ามีปัญหาด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วยการมีสภาพอารมณ์ที่ผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันเช่น มีความวิตกกังวล ซึมเศร้า ความประพฤติกเล่ ก้าวร้าวหรือมีพฤติกรรมต่างๆ ที่กระทบต่อผลการเรียน เช่น พฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง สมาธิสั้น การลักขโมยการทำร้ายตนเอง และพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนการใช้สารเสพติด โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเด็กหรือแบบวัดพฤติกรรมอื่นๆ ในกิจกรรมการดูแลช่วยเหลือเยาวชนกลุ่มนี้จะประกอบด้วยกิจกรรมการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการแก้ไขปัญหามีจำนวนมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี รอดแก้ว และคณะ (2566, หน้า 37-50) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการปรับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง ทักษะชีวิต และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า แนวทางการพัฒนา กิจกรรมการปรับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมควรเพิ่มรูปแบบของ กิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง ทักษะชีวิต และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ให้มีความชัดเจน โดยการเพิ่มจำนวนของวันให้เหมาะสมกับกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมดังกล่าว หน่วยงานหรือมหาวิทยาลัย และนักวิชาการควรร่วมกันวางแผนแนวทางแก้ไขปัญหานักศึกษา และปัญหาสังคมอย่างชัดเจน เพื่อให้มีแนวทางการแก้ไขปัญหามาเพื่อการพัฒนาสถาบันที่ยั่งยืน และควรสำรวจข้อบกพร่องต่างๆ ในองค์กรของสถานศึกษา แล้วนำมาแก้ปัญหา และส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษา เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่ได้ตระหนักถึงภัยของสังคม และการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม

4. การสร้างความเปลี่ยนแปลงเจตคติเชิงบวกด้วยหลักพุทธธรรมให้นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองด้านสุนทรียภาพ รองลงมา คือ ด้านเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต และด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรมในสังคม ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ทำให้นักเรียนสนใจในการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในโรงเรียน มากขึ้น และทำให้นักเรียนให้ความสำคัญกับเครื่องแต่งกาย คือ มาโรงเรียนใส่ชุดนักเรียนที่เรียบร้อยอยู่เสมอ และใส่ใจในเรื่องวัฒนธรรมของการแต่งกายในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของเสาวนีย์ เสนาสู (2532) ได้อธิบายถึงทิศทางในการพัฒนาเยาวชนไว้ดังต่อไปนี้ 1) เยาวชนพึงพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีความเข้าใจและความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) ที่ถูกต้องตามความเป็นจริงรวมทั้งเข้าใจความต้องการและบทบาทของตนเองและของผู้อื่น มีโอกาสพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง พัฒนาศักยภาพของตนเองและของผู้อื่น พัฒนาศักยภาพของตนเองด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และพึงมีความรักในเพื่อนมนุษย์ 2) เยาวชนพึงมีโอกาสนในการพัฒนาตนเองด้านสุนทรียภาพด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมศิลปะ การกีฬาและนันทนาการ ต่างพึงมีความรับผิดชอบในการสืบเนื่องทางวัฒนธรรมเพื่อความอยู่รอดของชาติ รู้จักคัดเลือกภาษา พัฒนาสมบัติวัฒนธรรมอันเป็นมรดกและเป็นเอกลักษณ์ของชาติ 3) เยาวชนพึงยึดถือในเรื่องคุณธรรมในสังคม โดยตระหนักความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม พึงรักในเสรีภาพของตนแต่จะต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รู้จักร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมเต็มใจช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมมีความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกที่ดีของชาติ มีส่วนร่วมในการปกครองและการเมือง อันได้แก่ ความเข้าใจและปฏิบัติบทบาทของตนให้ถูกต้องและเหมาะสมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในการดำรงชีวิต และในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี รอดแก้ว และคณะ (2566, หน้า 37-50) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการปรับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง ทักษะชีวิต และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า การพัฒนากิจกรรมการปรับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง ทักษะชีวิต และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นักศึกษามีความพึงพอใจ โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก มีความมีวินัยในตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมาก มีทักษะชีวิตหลังการพัฒนากิจกรรมการปรับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.2 ผู้บริหารและครู ควรกำหนดนโยบายการเพิ่มกิจกรรมส่งเสริมเจตคติที่ดีมีจริยธรรมเด่น ให้ความรู้ แยกแยะ สิ่งไหน ควร ไม่ควร และการปฏิบัติตนเป็นคนที่ดีในสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ สถาบันการศึกษา และสังคมต่อไป

2.2 ผู้บริหารและครู ควรกำหนดนโยบาย แนวทางการแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนานักเรียน และควรดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จนเกิดสัมฤทธิ์ผลในทางที่ดีต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติเชิงบวก ของนักเรียนในระดับประถมศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนในแต่ละระดับชั้นให้มีความเข้าใจในทักษะชีวิตที่ดีต่อไป

2.2 ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพในประเด็นที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ข้อค้นพบจากการวิจัยลงพื้นที่สำรวจความคิดเห็นตามสภาพจริงของนักเรียน จำนวน 141 คน โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ ได้พบองค์ความรู้ที่เป็นกระบวนการคัดกรองผู้เรียน หรือการสำรวจปัญหาของ นักเรียนในแต่ละระดับชั้น เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่สำคัญที่ควรแก้ไขมากที่สุด และนำมาเป็นแนวทางการ ประชุมเครือข่ายผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียน ผู้เชี่ยวชาญ นักจิตวิทยาเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมที่สำคัญ ต่อการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาได้จริง และมีขั้นตอนในการพัฒนา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาตนเองด้าน สุขทรียภาพ ด้านเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต และด้านคุณธรรมในสังคม พบว่า การสร้างความ เปลี่ยนแปลงเจตคติเชิงบวกของนักเรียนด้วยหลักพุทธธรรม โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2552). คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2544). คู่มือวิทยาการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: ยูเนสโสมเมจกรุ๊ป.
- เกวลี ศรีบุรี. (2560). การส่งเสริมพฤติกรรมกรการกล้าแสดงออกโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนผดุงนารี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เจษฎาวัลย์ ปลงใจ. (2561). จริยกับความเป็นครู. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, 4(1), 113-123. <http://ojs.mcu.ac.th/index.php/JGMP/article/view/3339/2610>

- นิรุธ มะโนมัย, ทรงสุตา หมิ่นไธสง, วิไลพร พลสูงเนิน, สันติ ยุทธยง และฉวีวรรณ ศรีดาวเรือง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการเรียนกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่หนีเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *ราชวดีสาร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุรินทร์*, 10(2), 69-79. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/bcnsurin/article/view/243241>
- บุญชม ศรีสะอาด, สมนึก ภัททิยธนี, มนตรี อนันตรักษ์, นุชานา เหลืองอังกูร, อรุณข ศรีสะอาด, สมบัติ ห่ายเรือคำ, ประวิต เอราวรรณ และทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2551). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- บุญมี โทท่า. (2561). *รูปแบบพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ภาสกร เรืองรอง, ประหยัด จิระวงษ์, วณิชชา แม่นยำ, วิลาวัลย์ สมยาโรน, ศรัณยู หมิ่นเดช, ชไมพร ศรีสุราช. (2556). *เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21*. พิษณุโลก: ภาควิชาเทคโนโลยีและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มนตรี รอดแก้ว, พระมหาไทยน้อย สलगสิงห์, วิญญู เกถาวงษ์, อาทิตย์ ชูชัย และอาทิตย์ แสงเงวก. (2566). การพัฒนากิจกรรมการปรับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง ทักษะชีวิต และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. *วารสารสถาบันวิจัยพหุวัฒนธรรม*, 10(2), 37-50. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/prij/article/view/264070>
- โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์. (2568). *ข้อมูลนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์*. เข้าถึงได้จาก http://www.ccbtp.ac.th/datashow_206624
- วีรวิท คงศักดิ์. (2555). *คุณธรรมกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: แว่นแก้ว เอ็ดดูเทนเมนท์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). *การวัดผลประเมินผลวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูนิเคชั่น.
- เสาวนีย์ เสนาสุ. (2532). *งานอาสาศาสตร์และกิจกรรมเยาวชน*. กรุงเทพฯ: โอเอ พรินติ้งเฮ้าส์.
- Bloom, B. S., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., & Krathwohl, D. R. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. New York: David McKay Company.

- Duke, D. L. (2004). *The challenges of educational change*. Boston: Pearson Education, Inc.
- Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2004). *Models of teaching*. (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Likert, R. (1974). The method of constructing an attitude scale. In G. Maranell (Ed.), *Scaling: A sourcebook for behavioral scientists* (pp. 90-95). Chicago, IL: Aldine Publishing Company.
- Shaftel, F., & Shaftel, G. (1967). *Role playing for social values: Decision making in the social studies*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

